

A tanulók értékelésének módjára vonatkozó jogszabályok és a tanulmányok alatti vizsgák

1. Alapelvek

A magatartás, szorgalom és tanulmányi előmenetel értékelésének alapjait a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) 54. §-a írja le. A legfontosabb elvek:

- Az értékelést a pedagógus végzi.
- **A magatartást és szorgalmat az osztályfőnök értékeli a nevelőtestület véleményének kikérésével.**
- A félévi és év végi osztályzatot az évközi érdemjegyek határozzák meg.
- Érdemjegy és osztályzat **nem lehet fegyelmezési eszköz.**

Jogszabály: Nkt. 54. § (1)

2. A nevelőtestület szerepe

A magasabb évfolyamba lépésről hivatalosan a nevelőtestület dönt az osztályozó értekezleten.

Jogszabály: Nkt. 54.§ (5)

A nevelőtestület bizonyos feltételek fennállása esetén módosíthatja az osztályzatot.

1. A tanuló javára teheti ezt (tehát nem ronthat az osztályzatot).
2. Akkor teheti meg, ha az osztályzat jelentős mértékben eltér a tanév közben adott érdemjegyek átlagától, és erre a pedagógus nem tud elfogadható magyarázatot adni. A jog egyértelműen a nevelőtestületé, és nem az intézményvezetőé!

Jogszabály: Nkt. 54.§ (6)

3. Érdemjegyek és osztályzatok

A törvény meghatározza a tantárgyak, a magatartás és a szorgalom értékelésekor adható érdemjegyeket és osztályzatokat. Ettől eltérő értékelést is lehet alkalmazni a pedagógiai program szerint.

Arra azonban nincs lehetőség, hogy új fokozatot vezessenek be, ezért nem felel meg a jogszabálynak az, ha a tantárgyi dicséretben részesülő tanulónak „jeles” helyett „kitűnő”-t adnak! Ezt nem lehet, még akkor sem, ha leírják a pedagógiai programban. Jelest kell adni, a tantárgyi dicséretet pedig a megjegyzés rovatban feltüntetni.

Az Nkt. azt is kimondja, hogy elsőben félévkor és év végén, illetve másodikban félévkor szöveges értékelést kell adni.

Jogszabály:

Nkt. 54.§ (2)-(4)

4. A pedagógiai program szerepe

A fentiekből kiderül, hogy az eltérő értékelést a pedagógiai programban kell meghatározni. A program kötelező tartalmi elemeit a 20/2012 EMMI rendelet 7.§ (1) bekezdése sorolja fel. Ennek b) pontja szerint a pedagógiai program meghatározza „a tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módját, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formáit, valamint a

magatartás és szorgalom minősítésének elveit.”

5. A házirend szerepe

A házirendben kell meghatározni az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit, a tanulmányok alatti vizsgák tervezett idejét, az osztályozó vizsgára jelentkezés módját és határidejét.

6. A szülő beleszólása

Az Nkt. szerint **a szülő nem befolyásolhatja az értékelést, az értékelés miatt csak akkor indíthat eljárást, ha az jogszabályt sért, vagy a pedagógiai programnak nem megfelelően történt.**

Jogszabály: Nkt. 37. § (1)-(2)

7. Sok hiányzás esetén

Ha a hiányzások mértéke (igazolt és igazolatlan együtt) **eléri a 250 órát, vagy (!) egy tantárgy esetén az éves óraszám 30%-át** akkor:

- Ha van elég Pp.-ben meghatározott érdemjegye, akkor a szaktanár lezárja.
- Ha nincs elég érdemjegye, akkor a nevelőtestület dönti el, hogy tehet-e osztályozó vizsgát
 - o Ha nem tehet (ilyen döntés feltétele, hogy 20 óránál több a hiányzás, és volt legalább 2 írásos értesítés), akkor ismételt.
 - o Ha tehet, akkor a vizsga eredményétől függenek a továbbiak.

Jogszabály: 20/2012 EMMI rendelet 51.§ (7)-(8)

8. Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát tehet:

- akit felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól (pl. magántanuló)
- akinek engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget* (pl. előrehozott érettségivel)
- aki meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet
- az a tanuló, aki a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát

Egy osztályozó vizsga a *-gal jelölt kivétellel - egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni. Osztályozó vizsgának számít a szakképző iskolában - a szakképzésre vonatkozó rendelkezések szerint - szervezett beszámoltató vizsga is.

Elterjedt az a téves nézet, hogy készségtárgyakból nem kell osztályozó vizsgát tenni, Ilyet azonban sehol nem ír a jogszabály. Akkor nem kell vizsgát tenni egy tantárgyból, ha annak értékelése alól a tanuló fel van mentve, vagy ha a tantárgy tanulása alól felmentést kapott. Ennek külön szabályai vannak.

Jogszabály: 20/2012 EMMI rendelet 64.§ (2)-(6) (a vizsga lebonyolításának további részletszabályai is vannak!)

9. Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha:

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet. Szakmai gyakorlatból akkor lehet javítóvizsgát tenni, ha a gyakorlati képzés szervezője azt engedélyezte.

10. Pótló vizsga

A vizsgázó pótló vizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

11. Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. Különbözeti vizsgát azokból a tantárgyakból kell tennie, amelyeket korábban nem tanult, illetve nem az iskola helyi tantervében meghatározott óraszámban tanult. A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az intézményvezetőnek határozatot hoznia a jelentkező tanuló esetében.

A különbözeti és a beszámoltató vizsgákra tanévenként legalább két vizsgaidőszakot kell kijelölni. Javítóvizsga letételére az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban, osztályozó, különbözeti és beszámoltató vizsga esetén a vizsgát megelőző három hónapon belül kell a vizsgaidőszakot kijelölni azzal, hogy osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet. A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.

A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, részeit, így különösen az írásbeli, a szóbeli, a gyakorlati vizsgarészeket, az értékelés szabályait az iskola pedagógiai programjában kell meghatározni.

A házirendben kell meghatározni az osztályozó vizsga tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményeit, a tanulmányok alatti vizsgák tervezett idejét, az osztályozó vizsgára jelentkezés módját és határidejét.

A középiskolában, olyan tantárgyból, amely követelményeinek teljesítésével a helyi tanterv alapján valamely vizsgatárgyból a tanuló érettségi vizsga letételére való jogosultságot szerezhethet, a tanulmányok alatti vizsgán minden évfolyamon kötelező követelmény a minimum hatvanperces, az adott tanév helyi tantervének legfontosabb tanulmányi követelményeit magában foglaló írásbeli vizsgarész, valamint a szóbeli vizsgarész sikeres teljesítése.